

Monika Wyrzykowska

Wyższa Szkoła Bankowa w Toruniu

DZIAŁALNOŚĆ KORPORACJI TRANSNARODOWYCH W KRAJACH SŁABO ROZWIĄNYCH

Streszczenie: W opracowaniu podjęto próbę określenia znaczenia działalności korporacji transnarodowych w gospodarce światowej. Wyniki badań zaprezentowane w pierwszej części artykułu potwierdziły, że przedsiębiorstwa wielonarodowe są głównymi graczami na arenie międzynarodowej ze względu na ich liczbę i zasięg działalności. Ponadto wykazano istotny wpływ korporacji transnarodowych na poziom: inwestycji i postępu technologicznego oraz zatrudnienia, co jest zgodne z teorią głównych czynników kreujących wzrost gospodarczy, zwłaszcza w krajach słabo rozwiniętych.

Słowa kluczowe: korporacje transnarodowe, kraje słabo rozwinięte, bezpośrednie inwestycje zagraniczne

1. Wstęp

Działalność korporacji transnarodowych w warunkach procesów integracji, internacjonalizacji i globalizacji stanowi główną siłę napędową wzrostu gospodarczego. Wiodąca rola tego rodzaju podmiotów w gospodarce światowej skłania do szerszej ich prezentacji. Tym bardziej, że istnieje wiele różnych definicji przedsiębiorstwa transnarodowego (*Transnational Corporation*, TNC). Według Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ) korporacja transnarodowa to korporacja, która:

- posiada filie i/lub oddziały w co najmniej dwóch krajach;
- tworzy system zarządzający, który zapewnia realizację wspólnej strategii i polityki przez filie;
- przez powiązania filii tworzy układ, w którym wzajemnie na siebie oddziałują¹.

Współczesna definicja ONZ określa przedsiębiorstwo transnarodowe jako podmiot gospodarczy posiadający osobowość prawną bądź nie mający osobowości prawnej, składający się z przedsiębiorstwa matki i jej zagranicznych filii².

---

¹ *United Nation centre on transnational corporation, transnational corporation in world development*, New York 1983, cyt. za: W. Karaszewski, *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne. Polska na tle świata*, TNOiK Dom Organizatora, Toruń 2004, s. 28.

² *World investment report 2000. Cross-border mergers and acquisitions and development*, UNCTAD, Geneva 2000, s. 267.

Korporacje transnarodowe cechuje:

- suwerenność polegająca na tym, że podejmują one strategiczne decyzje w pewnym stopniu niezależne od interesów państw, na terenie których realizują inwestycje. Umożliwia im to ogromny kapitał, którym dysponują oraz zasoby najnowszej myśli techniczno-organizacyjnej. Suwerenność nie chroni ich jednakże przed ryzykiem inwestycyjnym (większym bądź mniejszym) w zależności od warunków gospodarczo-politycznych, w jakich działają;
- rozproszenie geograficzne i produkcyjno-handlowe;
- elastyczność organizacyjna w zakresie procesów produkcyjno-handlowych o charakterze ponadnarodowym;
- specjalizacja w zakresie produkcji dóbr lub podzespołów pod kątem popytu w kraju lokalizacji inwestycji lub na rynku światowym;
- zdolność integrowania. Specjalizacja produkcji w ramach KTN jest czynnikiem wzrostu jej efektywności, nowoczesności. Wymaga jednakże ścisłych powiązań i koordynacji działalności, doskonałego przepływu informacji, technologii i kadr pomiędzy filiami i oddziałami korporacji;
- zdolność polegająca na przeprowadzaniu wielu operacji jednocześnie na różnych rynkach w celu wykorzystania różnic ekonomicznych (w cenach, warunkach produkcji, zasobach, regulacjach podatkowych), a w rezultacie zdolność do wysokiej bieżącej bądź perspektywicznej efektywności działania³.

2. Korporacje transnarodowe we współczesnym świecie

Duże znaczenie korporacji transnarodowych we współczesnej gospodarce światowej wynika nie tylko z teoretycznych podstaw ich działalności. Dynamiczny rozwój korporacji rozpoczął się w latach 50. XX w., czego wynikiem był wzrost ich liczby, ale też wartości inwestowanego kapitału oraz ich ekspansja geograficzna. Jeszcze w 1969 r. działało na świecie ok. 7 tys. korporacji transnarodowych⁴. W 1992 r. było już ponad 37 tys. korporacji kontrolujących i ok. 200 tys. filii zagranicznych, zaś w 1996 r. liczba ta zwiększyła się do ponad 44,5 tys. kontrolujących ponad 270 tys. filii, a w 2000 r. do ponad 62 tys. z 820 tys. filii zagranicznych, natomiast w 2008 r. istniało na świecie 82 tys. korporacji transnarodowych, które kontrolowały 810 tys. filii⁵. Decydujące znaczenie dla światowej gospodarki ma działalność stu największych korporacji transnarodowych. Na czołowych pozycjach rankingu opracowywanego corocznie przez Konferencję Narodów Zjedno-

---

³ A. Zorska, *Ku globalizacji? Przemiany w korporacjach transnarodowych w gospodarce światowej*, PWN, Warszawa 2000, s. 50–57.

⁴ Tamże, s. 48.

⁵ *World investment report 1994. Transnational corporations employment and the workplace*, United Nations, New York–Geneva 1994, s. 15–17; *World investment report. Transnational corporations, agricultural production and development*, UNCTAD, New York–Geneva 2009, s. 17.

czonych ds. Handlu i Rozwoju (*United Nations Conference on Trade and Development, UNCTAD*) znajdują się od lat największe korporacje. W 2008 r. były to: General Electric, Vodafone i Royal Dutch (tabela 1).

Tabela 1. 25 z listy 100 największych korporacji transnarodowych wg kraju

Lp.	Nazwa korporacji transnarodowej	Kraj pochodzenia	Przemysł
1.	General Electric	Stany Zjednoczone	elektroniczny
2.	Vodafone Group Plc	Stany Zjednoczone	telekomunikacyjny
3.	Royal Dutch/Shell Group	Holandia	petrochemiczny
4.	British Petroleum	Wielka Brytania	petrochemiczny
5.	Company	Stany Zjednoczone	motoryzacyjny
6.	Exon Mobil	Japonia	motoryzacyjny
7.	Toyota Motor Corporation	Japonia	motoryzacyjny
8.	Total	Francja	dostawy energii, gazu, wody
9.	Electricite De France	Stany Zjednoczone	petrochemiczny
10.	Ford Motors	Niemcy	dostawy energii, gazu, wody
11.	E.ON. AG	Luxemburg	metalowy
12.	Arcelor Mittal	Hiszpania	telekomunikacyjny
13.	Telefonica SA	Niemcy	motoryzacyjny
14.	Volkswagen AG	Stany Zjednoczone	petrochemiczny
15.	ConocoPhillips	Niemcy	elektryczny i elektroniczny
16.	Siemens AG	Stany Zjednoczone/ Niemcy	telekomunikacyjny
17.	DaimlerChrysler	Stany Zjednoczone	petrochemiczny
18.	Chevron Corporation		telekomunikacyjny
19.	France Telecom	Francja	telekomunikacyjny
20.	Deutsche Telekom AG	Niemcy	dostawy energii, gazu,
21.	Suez	Francja	wody
22.	BMW AG	Niemcy	motoryzacyjny
23.	Hutchison Whampoa	Hongkong, Chiny	zróżnicowany
24.	Honda Motor Co. Ltd	Japonia	motoryzacyjny
25.	Eni Group	Włochy	petrochemiczny

Źródło: *World investment report. Transnational corporations, agricultural production and development*, UNCTAD, New York–Geneva 2009, s. 278.

W 2008 r. większość przedsiębiorstw spośród 100 największych korporacji posiadała swoje centralne miało w krajach tzw. triady – w Stanach Zjednoczonych, w krajach Unii Europejskiej oraz w Japonii. Szczególnie wzrosła liczba korporacji pochodzących z krajów rozwijających się. Jeszcze w 1993 r. na liście 100 największych korporacji nie było żadnej z krajów rozwijających się i słabo rozwiniętych, natomiast w 2007 r. na liście tej znalazło się już siedem z nich – trzy pochodziły z Korei, po jednej z Chin, Hongkongu Malezji i Meksyku⁶.

Najczęściej wybieranym przez korporacje transnarodowe terenem działania były kraje rozwinięte – znajduje się w nich najwięcej korporacji macierzystych. Natomiast

⁶ Por.: *World investment report. Transnational...*, dz. cyt., s. 278.

spośród państw wysoko rozwiniętych korporacje te wybierały na miejsce swojej takiej kraje, jak: Wielka Brytania, Niemcy, Holandia, Stany Zjednoczone, Japonia. Zdecydowanie jednak wzrosło znaczenie krajów rozwijających się jako terenu działalności korporacji transnarodowych. Przyczyną rosnącej roli TNCs w tych krajach jest wzrost ich liczby, zwłaszcza w Chinach i Indiach. To one dziś osiągają najwyższe tempo rozwoju gospodarczego, uzyskują najlepsze wyniki w międzynarodowym handlu oraz są jednymi z najlepszych partnerów handlowych (tabela 2).

Tabela 2. Liczba korporacji transnarodowych i ich zagranicznych spółek córek wg krajów i regionów

Region gospodarczy	Korporacje macierzyste	Zagraniczne spółki-córki	Rok
Gospodarki rozwinięte	58 783	36 6881	
Europa, w tym m.in.:	47 765	347 771	
Francja	1 267	10 713	2002
Holandia	4 788	17 521	2008
Niemcy	6 115	11 750	2007
Polska	58	14 469	2001
Szwecja	1 268	1 944	2007
Wielka Brytania	2 360	11 3667	2005
Ameryka Północna, w tym:	3 857	9 389	
Kanada	1 439	3 725	1999
USA	2 418	5 664	2002
Inne rozwinięte kraje, w tym m.in.			
Japonia	4 663	4 500	2006
Gospodarki rozwijające się	21 425	42 5258	
Afryka	746	6 084	
Ameryka Łacińska i Karaiby	3 533	39 737	
Azja i Oceania, w tym:	17 146	279 437	
Indie	815	2 242	2007
Chiny	1 167	9 712	2008

Źródło: *World investment report. Transnational...*, dz. cyt., s. 223.

O dominującym wpływie korporacji na globalizację i regionalizację, jeszcze bardziej niż ich liczebność i ekspansywność decyduje potencjał, jaki posiadają w światowej gospodarce.

3. Działalność korporacji transnarodowych

Analizując działalność korporacji transnarodowych, należy rozpatrywać ją w dwóch płaszczyznach ich globalnej obecności. Po pierwsze w formie pośredniej rozumianej jako obecność towarów i usług poszczególnych firm na rynkach zagranicznych oraz bezpośredniej, oznaczającej prowadzenie działalności gospodarczej w wyniku dokonanych inwestycji zagranicznych. Zarówno pod względem udziału w handlu zagranicznym, jak i dokonywanych inwestycji korporacje transnarodowe są „gigantami” światowej gospodarki.

Dziś, gdy gospodarka jest w znacznym stopniu zliberalizowana, to właśnie przedsiębiorstwa, a nie państwa narodowe decydują w dużej mierze o wymianie międzynarodowej czy zatrudnieniu. Przykładowo w 2008 r. eksport samych filii korporacji transnarodowych stanowił 1/3 światowego eksportu. Ponadto liczba osób zatrudnionych przez korporacje transnarodowe rosła dynamicznie i w 2008 r. wynosiła 77 mln osób, co stanowi dwukrotność wszystkich zasobów siły roboczej w Niemczech (tabela 3).

Tabela 3. Wybrane wskaźniki działalności korporacji transnarodowych

Kategoria	Wartość w cenach bieżących (w mld dol.)		Realna stopa wzrostu (w %)			
	1990	2008	1996–2000	2004	2006	2008
Lata						
BIZ napływ	207	1 697	39,4	30,0	50,1	-14,2
BIZ odpływ	239	2 853	35,6	65,0	58,9	-13,5
Transgraniczne fuzje i przejęcia	112	673	62,9	28,4	38,1	-34,7
Sprzedaż zagranicznych spółek córek	6 026	30 311	8,1	26,8	18,9	-4,6
Produkt brutto zagranicznych spółek córek	1 477	6 020	6,9	21,6	20,1	-4,4
Całkowite aktywa zagranicznych spółek córek	5 938	69 771	18,9	4,8	23,9	-5,0
Eksport zagranicznych spółek córek	1 498	6 664	3,6	21,3	15,0	15,4
Zatrudnienie zagranicznych spółek córek (w tys.)	24 476	77 386	9,7	8,5	11,4	-3,7

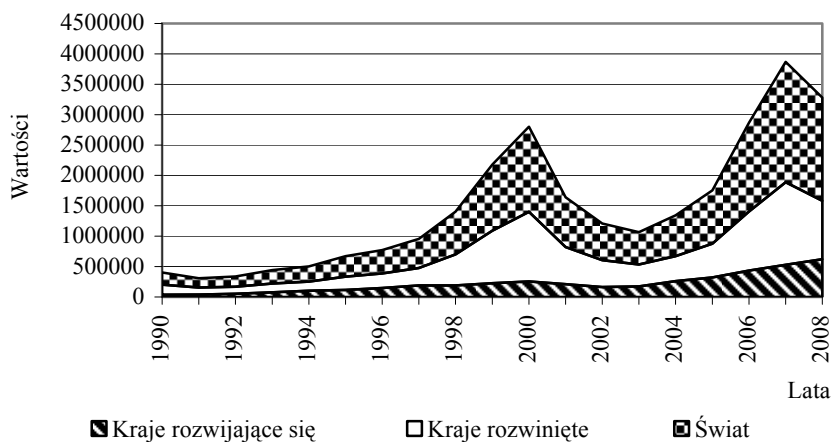
Źródło: *World investment report. Transnational...*, dz. cyt., s. 18.

Analiza danych zawartych w tabeli 3 wskazuje na bardzo istotną rolę korporacji transnarodowych we współczesnej gospodarce światowej. Wielkie TNCs są podstawowymi producentami dóbr i usług na świecie zarówno w krajach rozwiniętych, jak i rozwijających się. W latach 2007–2008 100 największych korporacji transnarodowych wytworzyło 4% światowego PKB, było też w posiadaniu 9% światowych aktywów zagranicznych i wykreowało 16% światowego eksportu oraz zatrudniało 11% dostępnych zasobów⁷. W 2008 r. wszystkie wskaźniki działalności korporacji transnarodowych (oprócz eksportu) pogorszyły się, co było skutkiem trwającego kryzysu.

Jednakże najbardziej zaawansowaną formą globalnej obecności korporacji transnarodowych są bezpośrednie inwestycje zagraniczne (BIZ). Na BIZ składają się następujące elementy: kapitał finansowy, pożyczki oraz reinwestowane zyski firm⁸. W ostatnich latach tendencje w napływie bezpośrednich inwestycji zagranicznych kształtowały się następująco (rysunek 1).

⁷ Tamże, s. 17.

⁸ Por.: *World investment report 2005. Transnational corporation and the internationalization of R&D*, UNCTAD, New York–Geneva 2005, s. 10.

Rys. 1. Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych w latach 1990–2008 w mld dolarów

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://stats.unctad.org/FDI/> (dostęp: 27.04.2010).

Systematyczny przyrost kapitału zainwestowanego na świecie w postaci BIZ rozpoczął się w 1990 r., osiągając w 2000 r. poziom 1400 mld dolarów, z których 1200 mld zainwestowano w krajach rozwiniętych, natomiast ok. 200 mld w krajach rozwijających się. Od 2000 r. wartość zainwestowanych środków zaczęła systematycznie spadać. Jednakże w 2003 r. napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych do gospodarki światowej zaczął rosnąć, aż do roku 2007, w którym nastąpił ich najwyższy spadek w całym badanym okresie, tj. o 14%, z 1679 mld dolarów w 2007 r. do 1479 mld dolarów w 2008 r. Główną przyczyną spadku napływu kapitału zagranicznego do gospodarki światowej w 2008 r. należy upatrywać w kryzysie. Skutkiem trwającego w 2008 r. kryzysu finansowego był spadek liczby fuzji i przejęć międzynarodowych, uważanych za główny kanał napływu kapitału zagranicznego, o 39% w porównaniu do danych z roku poprzedniego. W Europie liczba fuzji i przejęć zmalała o 56%, a w Japonii o 43%⁹. Okres kryzysu potwierdził również, że kraje rozwinięte są bardziej narażone na wahania koniunktury, gdyż ich system finansowy jest powiązany ściślej z system bankowym Stanów Zjednoczonych niż systemy finansowe krajów rozwijających się, do których napływ BIZ zwiększał się. Mimo spadku wartości BIZ w krajach rozwiniętych, w ujęciu regionalnym, najwięcej tego rodzaju inwestycji trafiło do państw członkowskich Unii Europejskiej w 2008 r. Ich wartość wyniosła 503 mld dolarów. Napływ do Azji w tym samym roku wyniósł 388 mld dolarów. Następne miejsca zajęły Ameryka Północna z napływem BIZ o wartości 360 mld dolarów oraz Ameryka Południowa i Środkowa z 144 mld dolarów. Rok 2008 był również wyjątkowo korzystny dla Afryki pod względem war-

⁹ Por.: *World investment report. Transnational...*, dz. cyt., s. 19.

tości napływu BIZ, która osiągnęła wartość 87 mld dolarów, co stanowiło rekord w historii tego regionu¹⁰. Tendencje w przepływie kapitału zagranicznego tłumaczono do niedawna zasadą stosunków pomiędzy bogatą Północą, a biednym Południem. Współpracę tę określano mianem „otwartego regionalizmu”. Inwestycje korporacji transnarodowych w krajach najbiedniejszych mogą wywoływać skutki negatywne, ponieważ poszerzają one nierówności społeczne. Korporacje produkują towary i świadczą usługi dla grupy posiadającej siłę nabywczą, nie wychodzą natomiast naprzeciw potrzebom ludzi najbiedniejszych, którzy nie mają środków na zakup ich produktów (zjawisko to nosi nazwę „ubóstwa wśród obfitości”). Rezultatem dysproporcji w korzystaniu z zasobów są różnice w poziomie rozwoju między krajami bardziej rozwiniętymi, a państwami o niskim poziomie rozwoju gospodarczego. Pojawia się w tym miejscu ważne pytanie: czy możliwe jest takie rozmieszczenie zasobów przez korporacje transnarodowe, aby stały się one czynnikiem intensyfikującym rozwój, a zwłaszcza słabiej rozwiniętych krajów?¹¹

4. Działalność korporacji transnarodowych w krajach słabo rozwiniętych

Do 50 najsłabiej rozwiniętych państw (*least developed countries*, LDCs) zaliczają się wg UNCTAD: Afganistan, Angola, Bangladesz, Benin, Bhutan, Burkina Faso, Burundi, Kambodża, Czad, Republika Środkowej Afryki, Czad, Komory, Kongo, Gwinea Równikowa, Erytrea, Etiopia, Gambia, Gwinea-Bissau, Haiti, Kiribati, Lesoto, Liberia, Madagaskar, Malawi, Malediwy, Mali, Mauritius, Mauretania, Mozambik, Myanmar, Nepal, Niger, Rwanda, Samoa, Sao Tome i Principe, Senegal, Sierra Leone, Wyspy Salomona, Somalia, Sudan, Timor Wschodni, Togo, Tuvalu, Uganda, Tanzania, Vanuatu, Jemen, Zambia. Za kryterium przyporządkowania tych krajów do grupy LDCs, UNCTAD przyjęło: liczbę mieszkańców poniżej 75 mln, poziom współczynnika GNI (*gross national income*) wskazującego na poziom dochodu narodowego brutto na osobę w wysokości 750 dolarów. Za główne źródło transferu technologii w obszarze tych państw należy uznać bezpośrednie inwestycje zagraniczne, których napływ w 2008 r. wyniósł 33 bln dolarów¹². Największą wartość ulokowanych środków finansowych odnotowały: Kongo, Zambia, Myanmar, jak również Angola, Sudan i Gwinea Równikowa – państwa o bogatych zasobach naturalnych (tabela 4).

Głównym rodzajem podejmowanych BIZ były inwestycje typu *greenfield*, tj. takie jak: fabryka Coca-Coli w Mogadisu (Somalia) o wartości 8,3 mln dolarów, hut,

¹⁰ Tamże, s. 247–250.

¹¹ Por.: M. Haffer, W. Karaszewski, *Czynniki wzrostu gospodarczego*, UMK, Toruń 2004, s. 402.

¹² Por.: *FDI in least developed countries at a glance: 2005/2006*, UNCTAD, New York–Geneva 2006, s. 5; *The least developed countries report 2009*, United Nations, New York–Geneva 2009, s. 159, <http://www.unctad.org/templates/webflyer.asp?docid=11917&intItemID=1528&lang=1> (dostęp: 27.04.2010).

Tabela 4. Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych w krajach naj słabiej rozwiniętych w 2008 r. wg wartości w mld dolarów

Wartość BIZ w mld dolarów	Państwo
powyżej 2	Angola
0,5–0,9	Gwinea Równikowa, Sudan
0,1–0,4	Kongo, Myanmar, Etiopia
poniżej 0,1	Czad, Tanzania, Bangladesz, Zambia, Mauretania, Uganda, Mali, Mozambik, Kambodża, Gwinea

Źródło: opracowanie własne na podstawie: UNCATD, <http://www.unctad.org/fdistatistics> (dostęp: 27.04.2010).

fabryki nawozów w Indiach. Inną, dogodną metodą były fuzje i przejęcia skoncentrowane głównie na przemyśle wydobywczym w Afryce (Angola, Sudan, Gwinea Równikowa) oraz w sektorze elektronicznym i wydobywczym w Azji (Bangladesz, Republika Demokratyczna Ludzi Lao). Największymi inwestorami były: Francja, Stany Zjednoczone oraz Wielka Brytania. Nie bez znaczenia w tym zakresie, pozostają kraje rozwijające się, jak np.: Chiny z China Petroleum Company z inwestycjami w przemyśle wydobywczym na terenie Czadu i Sudanu; Malezja z Telekom w Bangladeszu, Kambodży, Gwinei i Malawi; Indie z Tata Group w przemyśle hutniczym w Bangladeszu, a także w handlu w Nepalu, Tanzanii, Ugandzie i Zambii. Możliwości inwestycyjne w krajach słabo rozwiniętych poprawiają się z roku na roku. Umożliwia to m.in. prowadzenie polityki sprzyjającej podejmowaniu działalności przez przedsiębiorstwa transnarodowe np. w zakresie polityki podatkowej, jak również zawieranie umów bilateralnych, czy podejmowanie inicjatyw regionalnych (*The Common Market for Eastern and Southern Africa* – wspólny rynek dla wschodniej i południowej Afryki), a także uczestnictwo w handlu międzynarodowym. Działalność korporacji transnarodowych dzięki transferowi technologii, kapitału czy tworzeniu nowych miejsc pracy w państwach słabo rozwiniętych pomaga tym krajom wkroczyć na drogę wzrostu gospodarczego. Jednakże koncentracja inwestycji wyłącznie w przemyśle wydobywczym, w ujęciu lokalnym, może być zagrożeniem ze względu na wyczerpywanie się surowców naturalnych, co dowodzi negatywnych skutków działalności przedsiębiorstw transnarodowych w kontekście regionalizacji.

Pomimo to przewaga korzyści płynących z działalności prowadzonej przez korporacje transnarodowe świadczy o ich znaczącej roli w rozwoju gospodarczym świata. Dlatego też kraje te nie tylko prowadzą politykę gospodarczą sprzyjającą napływowi BIZ i działalności megaprzsiębiorstw, ale intensywnie o to konkurują.

5. Podsumowanie

Znaczenie korporacji w gospodarce światowej, zwłaszcza w krajach rozwijających się i słabo rozwiniętych cały czas umacnia się. Są one bowiem coraz bardziej niezależnie od kontroli i regulacji zarówno ze strony państw macierzystych, jak i goszczących je na swoim terenie. Silna pozycja korporacji w gospodarce światowej wynika z pełnionych przez nie funkcji, którymi są:

- przemieszczanie zasobów i zdolności produkcyjno-handlowych,
- pobudzanie wzrostu i efektywności gospodarczej,
- stymulowanie restrukturyzacji,
- aktywizowanie lokalnych zasobów i konkurencji na rynku,
- transmitowanie nowych metod i wzorców,
- wyrównywanie warunków działania,
- integrowanie i internacjonalizowanie działalności przedsiębiorstw i gospodarek.

Korporacje transnarodowe są więc głównymi stymulantami procesu globalizacji. Aktywność inwestycyjna przedsiębiorstw międzynarodowych wspiera regionalną integrację gospodarczą zarówno w krajach rozwiniętych, rozwijających się, jak i krajach biednych. Integracyjna rola korporacji przejawia się w procesie zacieśniania powiązań regionalnych, będących w wielu przypadkach formą obrony przed dominacją ze strony silniejszych podmiotów państwowych, a także korporacji transnarodowych, a więc i przed globalizacją.

Literatura

1. Haffer M., Karaszewski W., *Czynniki wzrostu gospodarczego*, UMK, Toruń 2004.
2. Karaszewski W., *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne. Polska na tle świata*, TNOiK Dom Organizatora, Toruń 2004.
3. *The least developed countries report 2009*, United Nations, New York–Geneva 2009.
4. *World investment report 1994. Transnational corporations employment and the workplace*, United Nations, New York–Geneva 1994.
5. *World investment report 2000. Cross-border mergers and acquisitions and development*, UNCTAD, New York–Geneva 2000.
6. *World investment report 2005. Transnational corporation and the internationalization of R&D*, UNCTAD, New York–Geneva 2005.
7. *World investment report 2006. FDI from developing and transition economies. Implication for development*, UNCTAD, New York–Geneva 2006.
8. *World investment report. Transnational corporations, agricultural production and development*, UNCTAD, New York–Geneva 2009.
9. <http://www.stats.unctad.org/FDI/>
10. <http://www.unctad.org/fdistatistics>
11. <http://www.unctad.org/templates/webflyer.asp?docid=11917&intItemID=1528&lang=1>

ACTIVITY OF TNCs IN LDCs

Summary: The main aim of this paper is to assess the role of transnational corporations in the globalization and regionalization. Transnational corporations are the main players of the world economy. On the one hand the globalization and regionalization create very good conditions for the development of TNCs, on the other hand firms reinforce these processes by their export and foreign direct investment, especially in the LDCs.